

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड वार्षिक परीक्षा 2022-23

विषय कोड : 1219

वेदः (पाठ्यपुस्तकआधारित)

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश : (i) सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(ii) प्रश्नानां सम्मुखे अङ्का लिखिता सन्ति।

1. उचित विकल्पं चित्वा लिखन्तु—

1×5=5

(1) वेदेषु स्वरा सन्ति।

(i) चत्वारः

(ii) त्रयः

(iii) पञ्च

(iv) अष्टौ

(2) ऋक्तन्त्रस्य सम्बन्ध अस्ति—

(i) माध्यन्दिनीय शाखायाः

(ii) कौथुम शाखायाः

(iii) काण्व शाखायाः

(iv) शौनक शाखायाः

(3) सांख्य शास्त्रस्य प्रणेता अस्ति—

(i) कपिल मुनिः

(ii) यास्क मुनिः

(iii) प्रतञ्जलि मुनिः

(iv) गौतम मुनिः

(4) कात्यायनस्य पुत्रः अस्ति—

(i) व्याडि

(ii) वररुचिः

(iii) नागेशभट्टः

(iv) वरदराजाचार्यः

(5) वाजसनेः पुत्रः अस्ति—

(i) याज्ञवल्क्यः

(ii) शाखायनः

(iii) वैशम्पायन

(iv) वशिष्ठः

2. सत्य कथनानां समक्षे "आम" असत्य कथनानां समक्षे "न" इति लिखन्तु — $1 \times 10 = 10$

- (1) कात्यायन श्रौतसूत्रे विंशति अध्यायाः सन्ति।
- (2) मुखं व्याकरणं स्मृतं।
- (3) ब्राह्मण ग्रन्थस्य पञ्च भागाः।
- (4) नव स्वराः सन्ति व्याकरणे।
- (5) शिक्षा ग्रन्थेषु याज्ञवल्क्य शिक्षा महत्वपूर्णा अस्ति।
- (6) प्रातिशाख्ये पञ्च ग्रन्थाः महत्वपूर्णाः सन्ति।
- (7) महाभाष्यानुसारेण सहस्र वर्त्मा सामवेदः नास्ति।
- (8) मंत्र ब्राह्मणयोर्वेदः नास्ति।
- (9) यज्ञः देवानाम् सुखकर्तुं भवति।
- (10) वेदानां स्थानं गौरवास्पदं अस्ति।

3. रिक्त स्थानं पूरणीयम् —

$10 \times 3 = 30$

- (1) शन्नोदेवी
- (2) त्र्यम्बकं षण्जामहे
- (3) देवसक्तिः
- (4) आपयेस्वाहा
- (5) कदाचनस्तरी
- (6) देवकृतस्यैनसो

(7) अपा३रसमुद्वयस३ ।

(8) ग्रहाऽऊर्जाहुतयो ।

(9) आयुर्षज्ञेनकल्पताम्प्राणो ।

(10) देवस्वत्त्वा सवितुः ।

4. युगं सम्मेलनं कुरुत -

1×5=5

'अ'

'ब'

(1) वेदाः

(क) पतञ्जलिः

(2) मंत्र ब्राह्मणयोः

(ख) शौनकशाखाः

(3) भाष्यकारः

(ग) वाल्मीकिः

(4) अथर्ववेदस्यशाखा

(घ) वेदः

(5) रामायणम्

(ङ) चत्वारः

5. निम्नलिखितेषु दश प्रश्नानाम् एकवाक्येन उत्तराणि लिखत -

10×2=20

(1) हर्यश्वस्वामी कः अस्ति ?

(2) तिरोहितः विराट्पुरुषः कदा दृष्टां भवति ?

(3) अथर्ववेदस्य प्रातिशाख्ये कति अध्यायाः सन्ति ?

(4) कात्यायन श्रौतसूत्रे कति अध्यायाः सन्ति ?

(5) ब्राह्मण ग्रन्थस्य कति भागाः सन्ति ?

(6) को नाम अर्थवादः ?

(7) तैत्तरीय प्रातिशाख्यस्य प्रथम खण्डे कति अध्यायाः सन्ति ?

(8) शुक्लयजुर्वेदे कति प्लुतानि सन्ति ?

(9) अपराविद्यायां के ग्रन्थाः समाविष्टाः ?

- (10) ऋषयः केषां द्रष्टारः ?
- (11) सामवेदस्य कति शाखाः सन्ति ?
- (12) वेद इत्यस्मिन् पदे कः धातुः अस्ति ?
- (13) पारस्कर गृह्यसूत्रस्य भाष्यकारः कः अस्ति ?
- (14) मधवा कः अस्ति ?
- (15) वैकुण्ठ गोलोकादिषु प्रकाशमानः कः ?

6.	त्र्यंबकप्यजामहे सुगन्धिमुष्टिबर्द्धनम् मंत्रमिदं सस्वरं लिखन्तु।	1×5=5
7.	शतपथब्राह्मणस्य वैशिष्ट्यं प्रतिपादयत।	5
8.	पारस्करगृह्यसूत्रस्य परिचयो देयः।	5
9.	वेदाङ्गेषु कल्पशास्त्रस्य महत्त्वं लिखन्तु।	5
10.	विराट् पुरुषस्य वर्णनम् कुरुत।	5
11.	वेदाः अपौरुषेयाः विषये अस्मिन् टिप्पणी लेख्यः।	5

अथवा

शुक्लयजुर्वेदीय संहितायाः एकादश अध्यायस्य स्वेच्छया मंत्रमेकं लिखन्तु।